

בצל הבחירות בישראל ובארה"ב: סכנת ההתלקחות גבוהה מתמיד

written by מאיר בן שבת | 22.10.2026

ביקור הבזק של שר ההגנה האמריקני, פיט הגסט' בישראל, הקפיץ את ברומטר המתיחות האזורית והציב אותה קרוב לנקודת הרתיחה.

לכך תרמו לא רק ההסלמה ברטוריקה בין הצדדים ומעטה החשאיות סביב הביקור אלא גם העובדה שהוא נערך יממה בלבד לאחר הודעת התמיכה של טראמפ בנתניהו, שבה דיבר על הצורך "להשלים את המלאכה" מול איראן.

כשבוע לפני הבחירות בישראל וכשבועיים לפני בחירות האמצע בארה"ב, המציאות באזור נפצה מתמיד. חוסר ודאות ² הוא המאפיין הוודאי היחיד.

כל השחקנים דרוכים לקראת הפתעות, מתלבטים אם לזום ולהפתיע ונערכים לכל התרחישים. במציאות כזו סכנת ההתלקחות היא גבוהה.

"בפעם האחרונה שרצית 'לסיים את העבודה', איראן יצאה מחוזקת יותר. אם זה רצונך, אתה מוזמן לנסות שוב את מזלך. אך זכור: שגם לנו יש עבודות שטרם סיימנו". כך צייץ שר החוץ האיראני עבאס ערקאצ'י בתגובה לדבריו של הנשיא טראמפ.

איומיו הפומביים של הנשיא האמריקני מעסיקים לא מעט את הצמרת בטהרן. בכירי המשטר מקפידים לא להישאר חייבים והרטוריקה מסלימה.

בתחילת השבוע היה זה מזכיר המועצה העליונה לביטחון לאומי של איראן, מוחסן רזאאי, שהבטיח תגובה איראנית קשה והרסנית יותר ממלחמות 12 הימים ו-40 הימים "לכל הרפתקה חדשה". הוא הזהיר כי איראן לא תהיה מחויבת לכללי-המשחק שהתעצבו עד כה.

דבריו של רזאאי באו כנראה בתגובה להכרזתו של דונלד טראמפ על המכה הקשה שארה"ב מתכננת להנחית על איראן על רקע הדשדוש הנמשך.

גם אזהרותיה של ישראל לא עוברות בשקט. "כל מתקפה על תשתית האנרגיה של איראן, תהפוך את השטחים הכבושים לאדמה חרוכה לעולמי עד" הבטיח דובר משמרות המהפכה בתגובה להצהרות ראש הממשלה ושר הביטחון.

בהמתנה לתוצאות הבחירות בישראל ובארה"ב, כל השחקנים חוששים מהפתעות, פועלים לשפר עמדות, מנסים לזהות הזדמנויות ועוקבים מקרוב אחר ההתפתחויות בשטח: ההיערכות הצבאית של היריבים, המצב הפנימי באיראן, כיפופי-הידיים בהורמוז, הקרבות בין סעודיה לחות'ים

באיראן, כמו בישראל, מכריזים על כוננות עליונה. דוברי המשטר מדגישים כי חידוש התקיפות נגד איראן ייענה במלחמה אזורית כולל שתכלול מרכיבים שטרם נראו.

מתחת לפני השטח, בחסות הרטוריקה התקיפה, הצדדים מאיצים את הכנותיהם לאפשרות שהעימות יחודש.

מינוי השבוע של מהרדאד אח'לאקי לתפקיד שר ההגנה החדש של איראן הוא איתות ברור על כוונותיו של המשטר: בניגוד לרבים מקודמיו, אח'לאקי לא מגיע מרקע של פיקוד צבאי קרבי, אלא מתעשיית הנשק. מומחיותו העיקרית היא בפיתוח טילים בליסטיים, מנועי דלק מוצק, מערכות הנחיה וטכנולוגיות חלל. במשך 42 שנות פעילותו בתחומים אלה, הוא היה מעורב בפיתוח משפחות טילי סג'יל וזולפיקאר- שבהם נעשה שימוש גם נגד ישראל ובמערכות נשק-מונחה מדויק.

מעורבותו בתוכנית הטילים אף הובילה להטלת סנקציות אמריקאיות ובין-לאומיות נגדו. מינוי מלמד על העדיפות הגבוהה שהמשטר בטהרן נותן לשיקום יכולותיו בתחום ייצור הטילים בטווח הזמן המידי.

בינתיים, המציאות באזור נפוצה מתמיד. לכאורה, הודעתו של הנשיא טראמפ כי ארה"ב לא תתקוף לפני בחירות-האמצע, הייתה אמורה לספק לכל השחקנים "בהירות אסטרטגית", אלא שהיא נבלעה בתוך שלל אמירותיו הנוספות שפיזרו ערפל נוסף על כוונותיו האמיתיות. בין אם זוהי עמימות מכוונת ² הגישה שעליה המליץ בספרו "האמנות שלי" ³ איך לעשות עסקים" ובין אם לאו ⁴ היא מותירה את כל האופציות פתוחות ואת כל השחקנים ⁵ במתח.

בערוץ המשא ומתן אין ציפיות להתקדמות. הערוץ עדיין חי והמתווכים ממשיכים לתחזק אותו לקראת שעת כושר שתבוא, אך הפערים כרגע עדיין גדולים והצדדים רחוקים מהסכם. אם תהיה התקדמות, יהיה זה רק לאחר בחירות האמצע.

במישור הצבאי ⁶ במקביל להכנות לחידוש התקיפות, בווינגטון כרגע ממשיכים לראות את החנק הכלכלי כמכשיר העיקרי מול איראן. הוא ממשיך לספק את הסחורה. אמנם לאט אך בהחלט בכיוון הנכון. דוברי המשטר בטהרן אמנם יוצאים מגדרם כדי ליצור רושם של הסתגלות למציאות החדשה, אך לאחרונה, ברגע נדיר של מחויבות לאמת, הודה אותו מוחסין רזאי, כי איראן נמצאת "באחת התקופות הקשות בתולדותיה". על כל פנים, ברור כי אמצעי זה לבדו לא ישיג את השינוי בטווח הזמן המיוחל.

המשטר בטהרן לא קופא על שמריו. הדיווחים על ניסויים שבוצעו במערכות הטילים הם עדות אחת לתהליכי התעצמות שמתרחשים שם, שמשתלבת עם מינוי של אח'לאקי לתפקיד שר ההגנה.

הזמן שחולף אמנם חונק את הכלכלה אך מנגד הוא מאפשר למנגנונים הביטחוניים לבנות יכולות שניזוקו וזוהי אחת הדילמות של טראמפ בנוגע לעיתוי המהלכים הבאים. הצהרתו פעם אחר פעם כי איראן לא תהיה גרעינית, מלמדת כי זה הקו האדום הבוהק שהוא הגדיר ביחס אליה. האם זהו הקו היחיד בתחום ההתעצמות? לא ברור.

בלי להתבסס על מידע מודיעיני, ניתן להעריך כי לצד המוכנות לאפשרות של תקיפה אמריקנית או ישראלית, יש כרגע בטהרן מי ששוברים את ראשיהם בשאלה כיצד ניתן לנצל לטובתם את תקופת הבחירות. שתי שאלות מסתעפות ממנה. הראשונה ² מה ניתן לעשות כדי להשפיע על תוצאות הבחירות בארה"ב מבלי להסתכן בהסלמה? השאלה השנייה ³ בהנחה שהסיכוי להסלמה צבאית בחלון שלאחר בחירות-האמצע הוא גבוה מאוד-האם יש מהלכים שכדאי לבצע כעת כדי להקדים תרופה למכה?

התחום שבו יהיה קל לאיראנים להחליט לפעול, הוא ההשפעה על מחירי הנפט. ניתן להעריך שהם יגבירו את מאמציהם לבלום באש הוצאה של מכליות נפט במצר הורמוז. הם יעשו זאת תוך מיצוי כללי המשחק שנוצרו אך מבלי להוביל להסלמה. זה כנראה יספיק כדי לשמר את הרמה הגבוהה יחסית של מחירי הדלקים בארה"ב, במיוחד לאחר קריסת המאמצים להפסקת האש בין רוסיה ואוקראינה, שהייתה אמורה לסייע גם בתחום הזה. מצד המשטר בטהרן יהיה זה משחק עדין באש. קשה להבטיח בו שליטה מלאה בהתפתחויות וקשה לא פחות להעריך מה יהיה הקש שישבור את גב הגמל בבית הלבן. אך קשה להניח שמשמרות המהפכה יעמדו בפני הפיתוי להשפיע בתחום הזה.

כיוון פעולה נוסף של האיראנים עשוי להיות באמצעות הפעלת ארגוני הפרוקסי: חיזבאללה או חות'ים.

באמצעי התקשורת דווח כי כבר באפריל השנה קיימו בכירים בכוח קודס האיראני שיחות עם מפקדים בחיזבאללה, במיליציות השיעיות בעיראק ובתנועת החות'ים, במטרה לדון בדרכים להעלות את מחיר המלחמה לטראמפ, בלי לגרור את טהרן לעימות ישיר.

הכיוון השלישי, שבשום אופן אין לבטלו, ביחוד לאחר הכישלון ב-7 באוקטובר ⁴ הוא מהלך יזום ישירה מצד כוחותיה של איראן.

קשה להיכנס לנעליהם של האיראנים או שלוחיהם בעריכת מאזני הרווח וההפסד ובהערכת הסיכויים של כל אחת מהאפשרויות. אין גם צורך בכך. מוכנות המערכת הישראלית לסכל זאת, לביצוע התקפות מנע ולהגיב על ניסיונות כאלה ⁵ הם התשובה לכך.

על רקע הקולות שנשמעו באחרונה חייבים להדגיש: אם וכאשר המערכת תתייצב בפני דילמות מתחום זה, יהיה עליה לתת קדימות לשיקולי הביטחון גם על פני שיקולי הבחירות. פיקוח נפש קודם. ואת זאת גם אויבינו צריכים לדעת.

פורסם בבשבע, בתאריך 22 באוקטובר, 2026.

*הדעות המובעות בפרסומי מכון משגב הן על דעת המחברים בלבד.